

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ**

Методичні рекомендації для підготовки студента

до практичних занять

з дисципліни

«Управління інноваційними проектами»

спеціальність 073 «Менеджмент»

Укладачі: д.е.н., професор Разумова К.М.

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри менеджменту ЗЕДП

Протокол № 22 від «26» листопада 2018р.

Завідувач кафедри _____ Кириленко О.М.

МОДУЛЬ №1 " Основи управління інноваційними проектами "

1.1 Концептуальні засади інноваційного проектування

Мета заняття – формування розуміння сутності, видів та характеристик інновацій у міжнародному середовищі, основних етапів життєвого циклу інноваційного продукту.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- суть інновацій, інноваційної діяльності, інноваційного процесу та управління міжнародною інноваційною діяльністю;
- різновиди та складові міжнародної інноваційної діяльності.

Вміти:

- аналізувати міжнародне конкурентне середовище підприємства та визначати інноваційні можливості підприємств та держави;
- використовувати теоретичні підходи при реалізації міжнародної інноваційної діяльності організації;

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Сутність та види інновацій у міжнародній діяльності.
2. Цілі, завдання та принципи міжнародної інноваційної діяльності.
3. Об'єкти та суб'єкти міжнародної інноваційної діяльності.
4. Зміст процесу управління міжнародною інноваційною діяльністю.
5. Вплив інноваційної активності підприємств на їх конкурентоспроможність у міжнародному бізнес-середовищі.
6. Стадії життєвого циклу інноваційного продукту. Моделі інноваційного процесу.
7. Особливості створення інновацій і формування попиту на них на міжнародних ринках. Види попиту на міжнародний інноваційний продукт: прихований попит, негативний попит, надмірний попит, повноцінний попит, нерегулярний попит, нерациональний попит, потенційний попит.
8. Чинники, які стимулюють залучення інновацій.

ЛІТЕРАТУРА: [1, Р. 1, Р. 2, с. 12-58; 5, Т. 8, с. 9-55; 3, Р. 1, с. 7-44; 2, Т. 1, с. 11-28]

1.2 Міжнародна інноваційна політика підприємства

Мета заняття – ознайомлення з існуючими підходами до розуміння сутності інноваційної політики та вивчення відповідного категорійного апарату, що відображає процес управління інноваційним розвитком.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- поняття, принципи, методи, механізми та елементи міжнародної інноваційної політики підприємства.

Вміти:

- аналізувати суть та характерні риси міжнародної інноваційної діяльності у сфері

ринкових відносин;

- вміти аналізувати досвід країн у формуванні та реалізації інноваційної політики, використовувати метод бенчмаркінгу.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Поняття, місце та роль інноваційної політики у міжнародній діяльності підприємства.
2. Елементи міжнародної інноваційної політики, принципи її формування.
3. Державна, регіональна та корпоративна інноваційна політика.
4. Напрями та методи реалізації інноваційної політики.
5. Роль інноваційної політики у формуванні інноваційної системи підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Напрямки підвищення інноваційної активності підприємницького середовища.
6. Оцінка ефективності та результативності інноваційної політики. Шляхи підвищення ефективності та результативності інноваційної політики.
7. Досвід країн у формуванні та реалізації інноваційної політики: інноваційна політика країн ЄС, Китаю, Японії, країн СНД.

ЛІТЕРАТУРА: [1, Р. 5, с. 110-112; 5, Т. 8, с. 366-391; 2, Т. 2, с. 49-62]

1.3 Сутність і структура інноваційних проєктів

Мета заняття – засвоєння особливостей, ролі і місця управління міжнародною інноваційною діяльністю в системі управління на макро-, мезо-, регіональному та мікрорівнях, вивчення методологічного апарату дослідження ринкових ситуацій і розробки адекватних міжнародних інноваційних стратегій розвитку підприємства.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- особливості стратегічного управління міжнародною інноваційною діяльністю підприємства;
- етапи, методи і завдання управління міжнародною інноваційною діяльністю.

Вміти:

- аналізувати об'єктивні закономірності науково-технічного розвитку та управління процесами нововведень у виробництво;
- розробляти міжнародні інноваційні стратегії та планувати інноваційний процес.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Поняття інноваційної стратегії та її взаємозв'язок із загальною стратегією розвитку підприємства. Класифікація інноваційних стратегій.
2. Принципи формування міжнародних інноваційних стратегій.
3. Сутність та особливості стратегічного управління міжнародною інноваційною діяльністю підприємства.
4. Стратегія, політика та тактика інноваційного розвитку підприємства на міжнародному ринку. Оперативне управління інноваційними процесами на підприємстві, що здійснює міжнародну діяльність.
5. Планування, організація та контроль інноваційної діяльності.
6. Організаційні структури управління міжнародною інноваційною діяльністю, їх особливості, переваги та недоліки.
7. Використання SWOT-аналізу для визначення міжнародних інноваційних стратегій підприємства.

ЛІТЕРАТУРА: [5, Т. 2, Т. 3, с. 56-131; 1, Р. 5, с. 102-125; 3, Р. 5, с. 129-148; 2, Т. 5, с. 119-157]

1.4 Управління міжнародними інноваційними проектами

Мета заняття – формування умінь управляти інноваційним розвитком підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, інноваційним проектом, ризиками тощо.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- методику управління міжнародними інноваційними проектами, життєвий цикл міжнародних інноваційних проектів.

Вміти:

- розробляти інноваційні проекти, визначати основні показники прибутковості інноваційних проектів і приймати рішення щодо оптимального варіанту проекту;
- визначати основні чинники, які впливають на ефективність міжнародних інноваційних проектів.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Методологічні засади управління інноваційними проектами: сутність та особливості інноваційних проектів.
2. Міжнародні та національні стандарти з управління інноваційними проектами.
3. Класифікація процесів інноваційного проекту. Життєвий цикл інноваційного проекту: основні стадії і етапи.
4. Обґрунтування доцільності проекту: проектний аналіз, бізнес-планування інноваційних проектів, SMART-аналіз мети проекту.
5. Управління інтеграційними процесами, змістом, термінами, вартістю, якістю, людськими ресурсами, інформаційним забезпеченням та ризиками міжнародних інноваційних проектів.

ЛІТЕРАТУРА: [5, Т. 5, с. 222-245; 1, Р. 6, с. 126-155; 3, Р. 3, с. 80-104; 2, Т. 7, с. 186-212]

1.5 Ресурсне забезпечення інноваційних проектів

Мета заняття – оволодіння практичними навичками визначення пріоритетів інноваційного розвитку на основі відповідної нормативно-законодавчої та методичної бази як основи методології стратегічного управління, знаходження оптимальних інноваційних рішень.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- особливості, принципи та механізми управління міжнародною інноваційною діяльністю у ринковому середовищі;
- підходи щодо державної підтримки розвитку інноваційної діяльності, нормативно-правове забезпечення міжнародної інноваційної діяльності.

Вміти:

- формувати комплексний механізм управління міжнародною інноваційною діяльністю підприємства.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Нормативно-правове забезпечення міжнародного інноваційного розвитку.

2. Основні функції державних органів в інноваційних процесах. Методи та інструменти державного впливу на ефективність інноваційної діяльності.

3. Інтелектуальна власність та методи її захисту. Євразійська патентна конвенція як основа регіональної системи охорони промислової власності. Охорона промислової власності в Україні.

4. Інструменти та інформаційні фонди винахідницької діяльності.

ЛІТЕРАТУРА: [Р. 3, с. 80-104; 2, Т. 7, с. 186-212]

МОДУЛЬ №2 " ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ "

2.1 Особливості розвитку та інфраструктура ринку інновацій

Мета заняття – засвоєння особливостей розвитку міжнародного ринку інновацій, характеристик різновидів підприємств-суб'єктів інноваційної діяльності, організаційних структур підтримання розвитку інноваційного підприємництва, особливостей науково-технічної кооперації в інноваційних процесах.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- особливості розвитку міжнародного ринку інновацій;
- організаційні структури підтримання розвитку інноваційного підприємництва;

Вміти:

- досліджувати сучасні закономірності розвитку міжнародного ринку інновацій та інтелектуальної власності;
- аналізувати інноваційні можливості підприємства на міжнародному ринку з огляду на переваги науково-технічної кооперації;
- планувати міжнародну інноваційну діяльність підприємств;

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Основні тенденції розвитку міжнародного ринку інновацій.
2. Організаційні структури та форми впровадження інновацій у міжнародний бізнес.
3. Види підприємств-суб'єктів інноваційної діяльності: експлоренти, патіенти, комутанти, віоленти.
4. Особливості венчурного бізнесу.
5. Організаційні структури підтримання розвитку інноваційного підприємництва: бізнес-інкубатори, регіональні центри підтримки, регіональні науково-технічні центри, технополіси, технопарки, консорціуми.
6. Науково-технічна кооперація в інноваційних процесах: науково-технічні альянси, спільні підприємства.
7. Принципи формування промислово-фінансових груп і організація технології інноваційних процесів у них. Мотивація та контроль інноваційної діяльності учасників промислово-фінансових груп.
8. Методи та стратегії ціноутворення у міжнародній інноваційній сфері.

ЛІТЕРАТУРА: [5, Т. 7, с. 334-365; 1, Р. 4, с. 84-101; 2, Т. 4, с. 111-117]

2.2 Управління інноваційним потенціалом підприємства

Мета заняття – засвоєння особливостей управління міжнародним інноваційним потенціалом підприємства, структури та рівнів інноваційного потенціалу, способів оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- особливості управління міжнародним інноваційним потенціалом підприємства;
- типи організаційних структур управління інноваціями на підприємстві;
- напрямки управління інтелектуальними ресурсами підприємства.

Вміти:

- розвивати інноваційний потенціал підприємства, що здійснює міжнародну діяльність;
- вирішувати стратегічні і тактичні завдання, пов'язані з впровадженням у виробництво нових видів техніки та технології.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Сутність інноваційного потенціалу підприємства.
2. Складові інноваційного потенціалу. Структура та рівні інноваційного потенціалу.
3. Способи оцінки інноваційного потенціалу.
4. Організація системи інноваційного розвитку підприємства-суб'єкта ЗЕД.
5. Моніторинг інновацій та інформаційне забезпечення міжнародної інноваційної діяльності.
6. Типи організаційних структур управління інноваціями на підприємстві.
7. Реакція підприємства на технологічні зрушення у міжнародному конкурентному середовищі.
8. Основні напрямки управління інтелектуальними ресурсами підприємства.
9. Управління науково-технічним прогресом в Україні. Структура та форми управління розвитком науки в Україні.

ЛІТЕРАТУРА: [2, Т. 8, с. 214-231; 5, Т. 2, с. 100-108; 1, Т. 5, с. 112-116]

2.3 Фінансування та стимулювання інноваційної діяльності

Мета заняття – засвоєння особливостей функціонування системи фінансування та стимулювання міжнародної інноваційної діяльності на державному та фірмовому рівні.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- основні напрямки фінансування міжнародної інноваційної діяльності;
- механізми інвестування міжнародної інноваційної діяльності;
- організаційно-економічні форми стимулювання інноваційної поведінки працівників.

Вміти:

- визначати оптимальні джерела фінансування міжнародної інноваційної діяльності;
- формувати ефективну систему стимулювання інноваційної поведінки працівників.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Система регулювання і стимулювання міжнародної інноваційної діяльності.

2. Система та джерела фінансування інноваційної діяльності. Завдання держави щодо фінансування інноваційних процесів.
3. Механізми інвестування міжнародної інноваційної діяльності.
4. Стимулювання вищого менеджменту організації до інноваційної діяльності.
5. Організаційно-економічні форми стимулювання інноваційної поведінки працівників.

ЛІТЕРАТУРА: [3, Р. 8, с. 209-236; 2, Т. 6, с. 169-180]

2.4 Оцінка ефективності інноваційної діяльності

Мета заняття – засвоєння методики оцінки ефективності міжнародної інноваційної діяльності, особливостей розрахунку основних показників загальної економічної ефективності інновацій підприємства.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- методику оцінки ефективності міжнародної інноваційної діяльності;
- ефекти від реалізації інновацій на міжнародному ринку.

Вміти:

- оцінювати ефективність інноваційної діяльності підприємства через розрахунок інтегрального ефекту, індексу рентабельності, норми рентабельності, періоду окупності та ін. показників;
- здійснювати функціонально-вартісний аналіз інноваційного об'єкта.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Основні принципи визначення ефективності міжнародної інноваційної діяльності. Ефекти від реалізації інновацій на міжнародному ринку.
2. Основні показники загальної економічної ефективності інновацій: інтегральний ефект, індекс рентабельності, норма рентабельності, період окупності.
3. Функціонально-вартісний аналіз інноваційного об'єкта.
4. Оцінка соціальних результатів міжнародної інноваційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА: [5, Т. 4, с. 132-221; 1, Р. 8, с. 181-199; 2, Т. 9, с. 233-247]

2.5 Управління ризиками у інноваційній діяльності

Мета заняття – засвоєння класифікації ризиків у міжнародній інноваційній діяльності та методів управління ними.

У результаті вивчення питань теми студент повинен

Знати:

- особливості управління ризиками у міжнародній інноваційній діяльності;
- види ризиків у міжнародній інноваційній діяльності.

Вміти:

- класифікувати та управляти ризиками в інноваційній діяльності підприємства;
- застосовувати сучасні методи оцінки ризиків та ефективності інновацій у міжнародній діяльності;
- використовувати дієві методи управління ризиками міжнародної інноваційної

діяльності.

Питання, які виносяться на розгляд:

1. Класифікація ризиків у міжнародній інноваційній діяльності.
2. Методи аналізу невизначеності та ризиків інноваційній діяльності.
3. Кількісна оцінка ризиків міжнародної інноваційної діяльності.
4. Методи управління ризиками міжнародної інноваційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА: [5, Т. 4, с. 132-221; 1, Р. 8, с. 181-199; 2, Т. 9, с. 233-247]

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Дудар Т. Г. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Т. Г. Дудар, В. В. Мельниченко. – К. : ЦУЛ, 2009. – 256 с.
2. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.
3. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / П. П. Микитюк. – К.: ЦУЛ, 2007. – 400 с.
4. Мокій А.І. Міжнародний інноваційний менеджмент : навч. посібн. [для самостійного вивчення курсу] / А.І. Мокій, Ю.В. Полякова, О.П. Осідач, І.Г. Бабець. – Львів : Вид-во ЛКА, 2004. – 308 с.
5. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / О. М. Скібіцький. – К. : ЦУЛ, 2009. – 408 с.
6. Управління інвестиціями та інноваціями : навч. посіб. / Г.В. Жаворонкова, Л.І. Скібіцька, Т.В. Сівашенко, О.І. Туз. – К. : Кондор, 2010. – 184 с.

Додаткові

7. Управління інноваційною діяльністю. Магістерський курс: підручник / За ред. проф. П.Г. Перерви, проф. М. І. Погорелова, проф. С.А. Меховича, проф. М.І. Ларки. – Харків: Віровець А.П. «Апостроф», 2011. – 614 с.
8. Михайлова Л. І. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Л. І. Михайлова, С. Г. Турчіна. – К. : ЦУЛ, 2007. – 248 с.
9. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент : підручник / Т. О. Скрипко. – К. : Знання, 2011. – 423 с.
10. Стадник В.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 320 с.